

מבשר טוב

ס"ג פרשת במדבר בראש חודש סיון
 שבת אברכים לקראת חג השבועות הבעל"ט
 כ"ט אייר יום יא"צ הרבנית הצדקנית מגזע היחס והפאר
 מרת ביילא ברכה ע"ה בת מוהרה"ג ר' אברהם משה זצלה"ה

תשס"ו לפ"ק - נתניה יע"א

מאמר מונה אותם כל שעה ושעה

א

הצבת התנאים שבפרשתנו המקדימים ומכינים אותנו
 לקראת חג השבועות הבעל"ט

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד, בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנַי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר. שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ
 כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחוֹתֵם לְבֵית אֲבוֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגָּלוֹתָם.

פירש רש"י ז"ל; "מתוך חִיבתן לפניו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים, כשבא להשרות שכינתו עליהן מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאם".

כבר עמדנו בליל ש"ק במהות זה המנין, והוכחנו בכמה ראיות שהוא שונה בגדריו והלכותיו מן המנין שבפרשת כי תשא. שכאן ציוה הכתוב; "תפקדו אותם לצבאותם, אתה ואהרן", שהי' צ"ל המנין על ידי משה ואהרן בדווקא, "ואתכם יהיו איש איש למטה וגו'", שהיו ראשי המטות לבית אבותם לצידם של משה ואהרן בסדר המנין, לחיזוק כח השפעת המנין בלב ישראל. וכן במנין דידן הזכיר "כל יוצא צבא" שלא נזכר במנין הקודם, שהיה המנין למינוי תפקידם והעמדתם כיוצאי הצבא שבישראל. – ואשר מכל זה מוכח שתכליתו וסיבתו של זה המנין שונה משאר המנינים. ובזה העלינו ארוכה לאשר נתקשו המפרשים בענין כפילות המנין בפרשא דידן בסמוך לאותו מנין שלאחר העגל, שמספרם שווה כמעט עיש"ה.

וכאשר הבאנו מן המדרש (ילקוט שמעוני שמות ל רמז שפו); "אתה מוצא עשרה פעמים נמנו ישראל, אחת בירידתן למצרים שבעים נפש, ואחת בעלייתן, ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה. ואחת בפרשת כי תשא, ואחת בדגלים וכו', ואחת לעתיד לבוא שנאמר עוד תעבורנה הצאן על ידי מונה. אמר הקב"ה בעולם הזה היו בני אדם סופרים אתכם, אבל לעולם הבא אני אספור אתכם ואין מי יספור אתכם" ע"כ. ונתבאר שבודאי אין כאן כפילות מנין עשרה פעמים, אלא כל מנין יש לו תכלית מיוחדת וסיבה הנצרכת אליו במיוחד לפי עניינו זמנו ומהותו. ע"י בארוכה ליל שבת קודש. [ומנין שלעת"ל בודאי יהי' בבחינה מרוממה גבוהה הרבה משאר מנינים, שלכן יהי' ע"י הקב"ה וב"ש בכבודו ובעצמו].

ובעמדנו כה במנין הדגלים שבפרשתנו, שומה עלינו לבאר עניינו של זה המנין, חידושו והשפעתו לבית ישראל מכוחם של משה ואהרן וראשי המטות.

ויתרה מזו מוכח מהלכה פסוקה בטושו"ע או"ח (סימן תכח, ד); "ולעולם קורין פרשת במדבר סיני, קודם עצרת". שזה המנין שבפרשתנו אינו נוגע רק לדגלי מדבר באותה עת. אלא מכין הוא את ישראל מדי שנה בשנה לקראת חג מתן תורתנו הבעל"ט, שלכן לעולם צריכים לקרות פרשה זו בהאי שבתא שלפני הרגל. וכדמוכח בלשון הסימן שנתנו לזה בטושו"ע שם; "וסימן כו' מנו ועצרו" עכ"ל. והיינו, שהמנין שבפרשתנו דייקא הוא הסיבה המחייבת לקרוא לעולם בזו הפרשה קודם העצרת. ואשר מכוח השפעת זה המנין המתעורר בקריאתו מדי שנה בשנה, יכולים ישראל קדושים לעצור ולהתקרב לזמן הנעלה שבחג השבועות זמן מתן תורתנו.

ואם כן צריכים אנו לבאר באה"ט, במה היא הכנתו של זה המנין, לעצור את ישראל לזמן הגדול הזה. ובכלל אינו מובן מה קשר ושייכות יש בין מנין האנשים שבישראל לנתינת התורה אליהם. וכבר נתבאר יסודו של זה הענין בעזה"י בליל

שבת קודש, ועתה נבוא בפנים אחרות. [ומבואר הוא ברמז בתורתו של מרן כ"ק אמו"ר זצלה"ה זי"ע כאשר יבואר לפנינו בעזה"ת].

עוד ייסדנו בליל ש"ק, בהוכחה ברורה מסוגיית הש"ס בסדר מתן תורה, שהאי יומא של "ראש חודש סיון" נצרך הוא למתן תורה, ואף הוא נכלל בסדר הימים של הכנתם של ישראל לקראת האלקים ביום המקודש ובא. והוא באשר אמרו בגמרא (שבת דף פו ע"ב); "תנו רבנן בששי בחדש ניתנו עשרת הדברות לישראל, רבי יוסי אומר בשבעה בו. ומפרשין, אמר רבא דכולי עלמא בראש חדש אתו למדבר סיני, כתיב הכא (שמות יט, א) 'ביום הזה באו מדבר סיני', וכתוב התם (שם יב, ב) 'החדש הזה לכם ראש חדשים', מה להלן ראש חדש אף כאן ראש חדש וכו', כי פליגי בקביעא דירחא וכו'". עיי"ש עניינה של סוגיא.

חזינן הכא שהצריכה הגמרא להקדים ולבאר תחילה, שהכל מודים שבהאי יומא דראש חודש אתו למדבר סיני, ולא הביאה הגמרא מיד הפלוגתא הנוגעת ליומו של מתן תורה אם בששי בחודש היה או בשבעה בו. אלא נראה בעליל שבכוונה תחילה מסדר הש"ס סדרו של חודש מתחילתו למן יום הראש חודש. לאלפנו וללמדנו שבזה הכל מודים שביום הזה של ר"ח, באו מדבר סיני. כלומר, שהיו צריכים לכח ה"ראש חודש" בהתקרבותם וביאתם לפני הר סיני, ואשר בלעדי זה הכוח של הראש חודש, לא היתה תורה ניתנת לישראל, ולא היה באפשרות להוריד התורה למטה לתחתונים, לולי שיקדם לה כח הראש חודש.

שכשם שמובן בענין שלשת ימי הגבלה ופרישה, שהיו תנאי מוקדם מעכב בנתינת התורה, שנצרכים ישראל לקדש ולטהר עצמם בהפרשה והגבלה להכין עצמם לקבל התורה בקדו"ט. כמו כן הוא לענין יומא דראש חודש שעניינו וכחו מעכב הוא בהכנה והקדמה, לגלם ולהוציא כוחם של ישראל לקראת קבלתם השליטה והבעלות על התורה"ק.

[וביסוד דרכנו מבואר יפה כמו"כ מה שהעלו בספה"ק ברמז מה שאמרו שם בהמשך הסוגיא; "ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל", שלקבלת התורה"ק צריכים כמו כן לכח השבת קודש, ולא בכדי ניתנה התורה בשבת קודש כידוע. ובהאמור, אף זה מוכח ברור בסדרה של סוגיא בזמן יום מ"ת והימים הנצרכים להכנתה, שנצרכה הגמרא להבהיר אף בזה שהכל מודים שנצרכו ישראל לכח השבת קודש והשפעת ליתן תורה לישראל ודו"ק].

אולם דבר זה צריך לפנים, מה הכנה והקדמה יש בו בכח ה"ראש חודש", להכין את ישראל ולהשפיע כוחם לקראת מתן תורתנו הקדושה. [וכבר נדברנו מעט מזה בלש"ק, שהוא לכח החידוש שמושפע בשורשו של הר"ח, ונצרך בשביל קבה"ת יעו"ש. ויבואר עתה בד"א].

ב

הקדמת דברי כ"ק מרן אמו"ר זצלה"ה בחלקת יהושע פרשא דידן ביסוד מנין דידן, שבא למנות הזמן וחיבת כל שעה ושעה

והנראה בעזה"ת וראשונה נקדים דברי כ"ק עט"ר אמו"ר זצלה"ה בספרו הזך פרשא דידן (דף ה ע"א שלהי טו"ב) וזל"ק; "ברש"י מתוך חבתו וכו'. עפ"י אמרי הרבי ר' אייזיק זצלה"ה מזידיטשוב על [מתן חבתו] מונה בכל שעה, שהשי"ת מחבר כל שעה טובה [שיש לישראל ומצרפם לצירוף גדול]. וביתר ביאור כי איתא בזוה"ק (ח"א דף קכט ע"א) בעל תשובה בשעתא חדא ברגעא חדא זוכה. וזה 'מונה אותן כל שעה', שעושין בשמים אפילו בשעה אחד של איש ישראל מנין גדול. ומתקן בזה אשר קלקל, כן יזכני השי"ת לשובה שלמה אכ"ר" עכלה"ק.

ומעין זה בשינוי קצת כתב עוד שם בשנה אחרת (דף ד ע"א שלהי טו"א); "ברש"י מונה אותם כל שעה. לרמז דכח איש ישראל, ברגע ובשעה לתקן מה שעבר עליו. וכמו במספר אם מצרפין איזה אות להחשבון עולה לסכום גדול. כך שעה אחת של ישראל בבחינת 'מנין'. - 'מונה אותן כל שעה', שבשעה אחת יכולין לצרף ולתקן הכל כמו מנין וחשבון אכ"ר" עכלה"ט.

ביאור עומק המורם מתוך דברי קדשו, שמפרש מהות עניינו של המנין בכאן, הוא ב"מונה אותם כל שעה". שהוא מנין השעה והזמן, שבמנין ובמספר למדים החשיבות שבכל מספר ומספר, וגודל ערכו בצירופו להחשבון הכללי. כן היתה עיקר מהות והתכלית הנרצה של זה המנין. ללמדם לישראל ולהשפיע בהם כח ערך חשיבות הזמן, של כל רגע ורגע במספר המצטרף. שמתוך שמנה אותן כל שעה ושעה מתוך חיבתם, למדו ישראל לייקר ולהעריך אל נכון חיבת כל שעה ושעה.

ונמצא לפי דרכו עיקר כח זה המנין, לרומם ולהחשיב ערך סגולת הזמן והשעה. – ומכאן בנה כ"ק אאמו"ר יסוד ד"ק, שבניצול הנכון של הרגע והשעה, אפשר לפעמים לזכות בשעתא חדא ובגרעא חדא. ושיעשו בשמים משעה אחת נכונה של איש ישראל מנין גדול, לתקן כל אשר קלקל ועיווה במשך ימי חייו. כאשר מצרף האדם אל נכון שעתו היפה הזו לחשבון הגדול, יכול להפוך מכח רגע אחד זה את כל החשבון כולו, עד שיוכפל לסכום גדול מאד פי כמה וכמה לאין ערוך ושיעור ממה שהיה עד עתה. כצירוף אות החשבון אל המספר, שמכפלת ומגדילה הסכום במאוד, הרבה יותר מערכו של מספר היחיד הלזה כשעומד בפנ"ע. כן בכח הרגע הנכון והשעה האחת, להצטרף ולהפוך כל חשבון הזמן כולו לטובה ודוק.

ג

גודל ערך יקרת הזמן והשעה אצל ישראל, עד שיש שקונה כל עולמו ומתקן הכל בשעה אחת בלבד

ונרחיב קצת להאיר בד"ק כדרכנו, על פי משל הנראה ומצוי בינינו. בצורת מבנה תגמול שכר הפועלים, שישנם עבודות המתוגמלים על פי קבלנות ושלמות הנפקת המוצר הרצוי. כגון האדריכל, שנמדד אצלו גובה התשלום לפי גודל וענין תכנית המבנה המוזמנת אצלו. ושכרו נקבע על פי אמת מידת התוצרת. וכן כל הדומים לענין זה השכר.

אך פעמים נמצא איזה מומחה גדול במלאכתו, שעושה עבודתו בחכמה וכן מיוחדים וביסודיות וזריזות נפלא, עה"צ היות"ט והשלם. שלזה המומחה לפי איכות פעלו, לא יקבע גובה שכרו לפי קבלנות מלאכתו, אלא לפי שכירות השעות שעוסק במלאכה זו. שלפי רוב מומחיותו ומיומנותו, יכול הוא לקבוע מחיר לפי השעות שעובד ומשקיע, שבכל שעה שיעסוק במקצועו מצליח הוא מאוד בקידום המלאכה המתקבשת ויעילותה וכו'. – והדבר מצוי למשל בין עורכי דין [אדווקאט], שהגדולים והמומחים שבהם שרכשו שם טוב, במיומנות ונסיון של הרבה שנים. הם יקחו בשכרם לא לפי ערך סידור הענין שלפניהם, והצלחת המשפט עה"צ"ט כאוות נפשו של הלקוח. אלא לפי מספר שעות עבודתם. ומחיר השעות גם הוא נקבע כמובן לפי מדגרת התמחותו והמוניטין שרכש במקצועו. יש שיקחו עד"מ בסכום של \$500 לשעת עבודה מומחית. והגדולים יותר יעלו הסכום אף לכדי \$700 או \$1000 ויותר.

וקביעות גובה הסכום לשעה, נמדד אך ורק לפי איכות חשיבות זמנו של המומחה בדבר. שאף כי שניהם עושים אותה מלאכה ממש, אך אין זמנו של זה כזמנו של זה, שכן הראשון ברוב מיומנות ומומחיות יספיק בשעה אחת הרבה יותר בכמות ובאיכות. ואת אשר יצטרך לשני כמה וכמה ימים, יעשה הוא בשעות מספר, וכמו"כ איכות עבודתו שלמותה ותפארתה עצומה יותר, ולכן מחשיב מאד את שעות עבודתו, ומחירה של כל שעה ושעה יקר אצלו מפז ומפנינים. עד שהמומחים המפורסמים בעלי השם, לפעמים יחלקו את המחיר אף לפי חלקי השעה, וכדוגמת הרוצה להיפגש עם שר גדול, או עם פרופסור עולמי, שבעד פגישה קצרצרה של עשרה רגעים יקחו הון רב כידוע.

לא כן הפועלים הנחותים יותר העוסקים במלאכת כפיים קשה ופשוטה, אינם חושבים שכרם לפי שעות עבודתם, שאין שעותיהם חשובות ויקרות בעיניהם כל כך. כגון מנקי הרחובות והאשפתות, שמתוגמלים לפי קצבה חדשים קבועה ושכר המינימום הנקבע במשק לעבודה שכזו. ומעולם לא בא זה המנקה לתבוע שכרו לפי כל שעה ושעה שעובד. משום שלפי השעות תמצא משכורתו זעומה יותר, כי בעבודה שכזו אין ערך כל כך לשעה ולזמן שעובד בה, אף אם יתייגע קשות, איכות עבודתו בזויה ושפלה, ואין בה יוקרה ומיומנות מיוחדים שיוכלו להקיף את ערך מחיר שעת העבודה לפי מדגרת כל מנקה ומנקה. אלא שכר כולם שווה כאחת, בכך וכך סכום לחודש. נמצא ערך הזמן אצל הפועלים מן הסוג הזה, אין בו שום אמת מידה וחשיבות לעומת מלאכתם ומעמדם, אלא מוחזקים ברשויות כאנשי נקיון המתקצבים חודשית. וכן עז"ה הרבה סוגי עבודה ועריכה שונים, אשר נקבע ערך וגובה מחירם, לפי הצלחתם וניסיונם כאשר מוכיחים פרי עמלם יפה ומושלם.

אכן הכל לפי ערכה של השעה, ובזה נודעה לישראל חביבות מיוחדת אל השעה והזמן, מתוך חיבתם מונה אותם בכל שעה, להראות חשיבות ערך מנין השעה והזמן. שעל כך העידו חכמינו ז"ל "יש קונה עולמו בשעה אחת", עולם מלא עם כל תכולתו ותכנו נקנה ונבנה בשעה אחת. כמה חדשים ושנים נצרכים בבנין הטבעי שבעולם, כאשר ידוע היטב שלפעמים נמשכת הבנייה על פני עידן ועידנים, ולסלילת כביש פשוט נצרכים כמה חודשי עבודה כידוע.

והנה כאן מעידים חכמינו ז"ל שיש קונה עולמו בשעתא חדא וברגעא חדא, כי הקנין הרוחני ואיכות התגדלות עבודה שבנפש, אינו נמדד על פני הזמן הטבעי שבעולם הגשמי. כי גבוה הוא מערך הזמן הפשוט הזה הרבה מאוד, ולכן במימדי תעצמות הנפש ותהפוכותיה, וזמן העמל לרכוש קניני הנפש. יכול להיתפס בזמן מועט הרבה מאוד, ולבנות ולפרוח בשעה אחת מועטת כהתקדמות ועבודה של כמה וכמה שנים טובות של עבודה.

וגמרא ערוכה היא לפנינו בסופו הידוע של רבי אליעזר בן דורדיא, במסכת עבודה זרה (דף יז ע"א); "אמרו עליו על ר"א בן דורדיא, שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה. פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרכי הים, והיתה נוטלת כיס דינרין בשכרה. נטל כיס דינרין והלך ועבר עליה שבעה נהרות. בשעת הרגל דבר הפיחה, אמרה כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה, כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה. הלך וישב בין שני הרים וגבעות, אמר הרים וגבעות בקשו עלי רחמים, אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו וכו'. שמים וארץ בקשו עלי רחמים וכו', חמה ולבנה בקשו עלי רחמים וכו', כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים וכו'. אמר אין הדבר תלוי אלא בי, הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה, ר"א בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא. בכה רבי ואמר, יש קונה עולמו בכמה שנים ויש קונה עולמו בשעה אחת. ואמר רבי, לא דיין לבעלי תשובה שמקבלין אותן, אלא שקורין אותן רבי" ע"כ.

והרי לפנינו שיש שקונה כל עולמו בשעה אחת, מה שהשני קונה בכמה שנים. שמתחילה כל ימי חייו לא הניח עבירה שלא עבר עליה, ובשעה אחת של תשובה שלמה של אמת בגעיית טלטולי נפשו וחרטתו העמוקה מלב שלם, עלתה והשפיעה עליו כל כך עד שקנה כל עולמו משלם בשעה אחת.

ולא זו בלבד שקבלו תשובתו, אלא שנעשה באותה שעה "רבי". ובודאי אין זה אמור לתפארת המליצה לאהבת תשובתו מעומק לב ונפש וכדומה, אלא שבאמת נתהפך בה באותה שעה בפנימיות מהותו מחוטא גמור ל"רבי", כי היתה זו שעה של מהפכה והשפעה גדולה מאד על עומק דכדוכה של נפש. שכידוע מתוך סערת הנפש בעמקות שכזו, יוצא אדם חדש לגמרי.

ולא רק שנעשה כאדם חדש מכאן ולהבא, אלא אף תיקן ברגע אחד למפרע כל החטאים וכל ימיו הקודמים שהלכו לאיבוד בלא עבודת ה', שנהפכו לזמנים מקודשים בתורה ועבודה למפרע. כאשר מצינו באע"ה שתיקן כל טל ילדות שלו למפרע כהעדאת חכמינו ז"ל. – דאי לאו הכי לא מסתברא מילתא שבתשובת מחילת עוונות בלבד יקראו אותו "רבי". שכן יסוד הצדיק הוא שתיקן כל ימיו וזמניו בעבודת השי"ת, שבזה גדלה מעלתו להקראות רבי לאלפי ישראל. וע"כ שהתהפכו כל ימיו למפרע לטובה.

והאומנם כח זה לא יתכן אצל אוה"ע, שכן גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ונעשה אדם חדש מעתה ולהבא. ואין מתחשבים בזמנים שהיו לפני הגירות כשהי' עכו"ם. משא"כ אצל בני" נתחדש במ"ת בה"ס לעם סגולה, סגולת חשיבות הזמן, שמיסודו זמן אחר הוא, ואפשר לצרף רגע לרגע לחבר התיקון למפרע. וגם בזמנים שייך תיקון הזמנים שנאבדו למפרע שנעשה כאילו עבד השי"ת בכל עת ורגע. וזה מהמתנות הטובות שהנחיל הקב"ה בזמנים, שתהיה הברכה שרויה בזמן, ויהיו ישראל יכולים לפעול ברגע אחד גדולות ונצורות.

ובזה באים אנו אל המכוון בד"ק שבחלקת יהושע הנ"ל שבשעה אחד של איש ישראל מצרפה השי"ת למנין גדול, ומתקן בזה כל אשר קלקל. וכח איש ישראל, ברגע אחד ובשעה אחת לתקן כל מה שעבר עליו. והיינו, כמבואר שהוא כח מיוחד שקיבלו העם הנבחר, ואחד מסגולותיו הנפלאות של עם סגולה, שאיכות חשיבות ערך זמנו גדולה ועצומה לאין ערוך ושיעור לפי ערכו של הזמן מצד עצמו בזה העולם.

והדברים מבוארים בכ"כ מקומות בדברינו, על פי המבואר בספה"ק שלפעמים אף במעשה אחד יכול לתקן כל ימי חייו. וזקני הק' זצלה"ה בדברי בינה (שלהי פרשת לך דף עח טו"א) כ' שלפעמים יוכל אף במילה אחת של אמת לתקן הכל, וזל"ק; "וגם נוכל לרמז בזה, כי 'מילה' הוא לשון תיבה. כמו 'אמור מילה' (ב"ר עו, ח). והרמז מזה, שכמו שאבינו אברהם על ידי מצות מילה היה זוכה לתוספת קדושה בכל ימיו ושנותיו. כמו כן כאשר איש ישראל זוכה לומר מילה אחת כראוי להשם יתברך, על ידי זה יוכל להחיות כל השנים שעברו עליו, בתוספת חיות הקדושה, ולהאיר כל ימיו ושנותיו לטובה ולברכה עד העולם" עכ"ל"ק*.

ובספה"ק חלקת יהושע מלא מזה הרבה, ובכמה פעמים כותב בלשון קדשו, שאפילו "בתנועה אחת" או "בפסיעה אחת", יכול לתקן פגמים וקלקולים של שנים רבות. והיינו כמבואר מחמת איכות חשיבות העצומה של הזמן אצל ישראל קדושים.

וחשיבות וגדלות בני ישראל שיכולים בפסיעה אחת ורגע אחד לתקן הכל למפרע, שהרי כבר הביא בליקוטי תורה להרה"ק מוהרמ"מ מטשרנוביל זצלה"ה בשם מרן הבעש"ט הק' זיעועכ"י, כאשר אדם מישראל מנענע באצבעותיו

* עי' ערב יום הכיפורים דהאי שתא.

הוא מנענע העולמות העליונים ע"כ מתק אמינת ד"ק. והרי רואים אנו סגולתם של ישראל כמה כוחו גדול ונורא בכל דבר קטן ביותר שעושה. וזלעו"ז עלינו להיות זהירים בכל מעשינו ותנועותינו ודיבורנו בעוה"ז, שאפשר ח"ו להחריב עולמות ודו"ק, ואכמל"ב והי"ו מזה.

וזאת נעשה ונפעל אצל ישראל מכח התוה"ק כמובן, שבהיותה קנין רוחני ממעל ובמקור חיותה אצל חי החיים ב"ה היא אש שחורה ע"ג אש לבנה, ובירידתה לזה העולם הגשמי, הנתון תחת שליטת ממשלת הזמן. נותנת התוה"ק לישראל הכח להתעלות על ידה ומכוחה למעלה מן הזמן, ולא שיהיו תלויים ישראל בהספקם לכבלי הזמן. ושלכן אף ברגע אחד ותנועה אחת של אמת מלב שלם, אם נעשה בזמנו היפה והמכוון של אותו אדם, יכולה להפכו לגמרי מקצה לקצה.

וזה הכח של חשיבות ויקרת ערך הזמן ניתן לישראל בד בבד עם קנינה של תורה, שבהיאחזו בקנין פנימיות חיות התוה"ק באמת, אינו תלוי בגורמי הזמן והגבלתם. ובאוה"ע אינו שייך ולא יתכן זה הכח, בהיותם תחת שליטת הזמן, מוכרח כל קנין ורכישה להתפרס על פני מרחב הזמן, ולא יתכן להשיג בזמן קצר השגה המתפרשת בכח אנושי על פני זמן ארוך יותר. שהם שווים בדעתם בזה כמו החיות והבהמות, שגדלים ועושים לפי הגבלות הזמן והספקם אף הוא כפי ערכו של הזמן. ורק מכוחה של תורה הקדושה המשפיעה דעת דקדושה על איש הישראלי, נבנית אפשרות כזו, של התעלות למעלה מהגבלת הזמן הקצר, וההשגה הגדולה פי כמה וכמה בשעה אחת.

וכמאמר הרה"ק מוהרר"פ קאריצער זצלה"ה, שכמו שאמרו בכלל העולם שבשביל צדיק אחד ראוי הוא להיבראות, וכדאיתא בברכות (דף ו ע"ב) "אמר הקדוש ברוך הוא כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה כו', רבי שמעון בן זומא אומר, כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה". – כמו כן שייך אף בפרטיות שלפעמים אדם חי שבעים שנה בשביל גרע אחד של אמת, וכל כולו לא נברא אלא בשביל אותה שעה של אמת, שבה תיקן כל ימי חייו.

ומפורש הוא ברמב"ם (הלכות תשובה פרק א ה"ג); "אפילו רשע כל ימיו, ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום דבר מרשעו. שנאמר (יחזקאל לג) רשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו" עכ"ל. והיינו, שאם אין מזכירים לו שום דבר מרשעו, הרי שבודאי לא ייענש על זה. ובהאמור נמצא יתרה מזו, שלא רק שאין מזכירים אלא שבכוחו להפך הכל למפרע, ויכול הוא בזה לנחול חיי עוה"ב. לא כפתגם השגור בפי אנשים "מה שהיה היה" שהכל כבר עבר, וכאילו את הנעשה אין להשיב חלילה. אלא בכוח תיקון הזמן יש באפשרות להחזיר הגלגל ולתקן כל שבעים שנה למפרע,

ובמדרש רות רבה (פרשה ו פסקה ד) דריש ל" מקרא (תהלים צ) "תשב אנוש עד דכא, עד דכדוכה של נפש" עכ"ל. וכענין שהביא שם המדרש גבי אחר ששב ברגא אחרון לפני מיתתו יעו"ש.

וידוע המעשה שהיה אצל החפץ חיים זצלה"ה, שכאשר בהזמנות אחת היו בני הישיבה מקבלים על עצמם להתנדב מזמנם בחייהם, עבוד רפואת אחד מהגדולים. וקיבלו על עצמם ותרמו כאו"א תרומת זמן נכבד כ"א לפי ענינו. ובהגיעם אצל הח"ח אמר שהוא תורם "א מינועט", וכשתמהו בפניו היתכן שרגע אחד בלבד תורם ותו לא. הסביר זאת בחן קדשו; "א מינועט איז א וועלט" ע"כ שפח"ח.

ד

שליטת ישראל על הזמנים מכוחה של תוה"ק, ועצם חלות קדושת הזמנים וראשי החדשים לעילא ולתתא ביד ישראל נתונה

והנה כל זאת נעשה כמבואר בכח מתן תורה, כאשר מבואר בגמרא ע"ז (דף ט ע"א); "תנא דבי אליהו, ששת אלפים שנה הוי העולם, שני אלפים תוהו, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח". ואף שמבואר התם שהתחילו שני אלפי תורה, מעת שהיה אאע"ה מגייר את הגרים ועושה נפשות לתורה. הלא ברור שהכל נובע מכוחה של תורה עצמה. שבכוחה לשנות ולשלוט על עצם מציאות העולם. ובנתינתה למטה נעשה שינוי בעצם תפיסת הזמן אצל ישראל, כשם שמצינו שינויים גדולים שנעשו בעולם בדור המבול ודור הפלגה שנשתנה עצם הבריאה ומציאות העולם כידוע, כן בשני אלפים תורה נעשה עצם הבריאה והעולם נתונים תחת שליטתה של תורה*. שכמו כן לענין הזמן קיבלו ישראל מכח התורה הקדושה, אפשרות להתעלות ולרכוש קנינים נעלים למעלה מהגבלת הזמן.

ועד כמה נתנה תורה כח עצום בערך הזמן, נוכל ללמוד מתוך דברי המאירי גבי הא דקיימא לן (יומא דף פה ע"ב) דפיקוח נפש דוחה השבת, וליף לה רבי שמעון בן מנסיא מקרא דכתיב (שמות לא) 'ושמרו בני ישראל את השבת', אמרה תורה חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה. וקיימא לן שאף לחיי שעה מחללין את השבת, אף כי

לכאורה לא ישמור עוד שבתות הרבה, בשביל חיי שעה מועטין בשבת קודש מחללים עליו את השבת, כמו לחיים ארוכים של שבתות הרבה (עי' ביאור הלכה סימן תכט ד"ה אלא סק"א). – וכתב רבינו המאירי בטעמא דמילתא משום שלפעמים אותם חיי שעה של מקצת השבת שלו שקולה כשמירת שבתות הרבה.

וזה"ל;

וכל זאת נעשה בהשפעת נתינת תוה"ק לישראל, שלצורך שליטתם ובעלותם על בתוה"ק [עייה"ט מאמר כח חידוש ישראל בתורה, אייר ש"ז]. נצרך כמו כן ליתן לישראל הבעלות והשליטה בעצם הבריאה והעולם, והשליטה על הזמן. וכדאמרין במסכת ברכות (דף מט ע"א); "מקדש ישראל והזמנים, ישראל דקדשינהו לזמנים. מקדש ישראל וראשי חדשים, ישראל דקדשינהו לראשי חדשים". והיינו שעצם חלות קדושת המועדים וראשי החדשים אינה אלא ביד ישראל.

ובכוחם של ישראל בקביעות הזמנים וראשי החדשים, לשנות עצם הזמן בעולם, וכל התוצאות הנגרמות בעולם בהשתלשלות דחיית העתים והזמנים, שעצם הבריאה כפופה לזמן שקבעו ישראל. ולא רק בעוה"ז למטה קובעים ב"ד הזמנים והחדשים, אלא אף למעלה בעליונים כפופה כל הפמליא לקביעתם של בית דין למטה. כדאיתא במדרש (ילקוט תהלים פא רמז תתלא); "תני ר' אושעיא, גזרו בית דין למטה היום ראש השנה, אומר הקב"ה למלאכי השרת, העמידו בימה ויעמדו סניגוריא ויעמדו סקיפטורין, שגזרו בית דין למטה ואמרו היום ראש השנה. נשתהו העדים מלבא, שנמלכו בית דין לעברה, הקב"ה אומר למלאכי השרת העבירו בימה העבירו סניגוריא ויעברו סקיפטורין, שגזרו בית דין למטה ואמרו למחר יהיה ראש השנה. מאי טעמא 'כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב'. ר' פנחס ור' חלקיה בשם ר' סימון, מתכנסין מלאכי השרת אצל הקב"ה ואומרים, אימתי ראש השנה. והוא אומר, ולי אתם שואלים, אני ואתם נשאל לבית דין של מטה, שנאמר בכל קראנו אליו" ע"כ.

ואף בחלות קדושת החדשים וראשי החדשים בזמן הזה, כבר הארכנו בשיעורי מצות קידוש החודש (פ"ג דר"ה סימן א ואילך) בפלוגת הרמב"ם והרמב"ן ז"ל בזה בספר המצוות (עשין רנג), שלדעת הרמב"ם ז"ל מתקדש החודש מדי חודש בחדשו, על ידי בני"ה הדרים בארץ ישראל ונוהגים בו ר"ח, וכמש"ש; "ואילו הנחנו דרך משל שבני א"י יעדרו מארץ ישראל, חלילה לקל מעשות זאת, כי הוא הבטיח שלא ימחה אותה האומה מכל וכל. ולא יהיה שם ב"ד, ולא יהי בחו"ל ב"ד שנשמך בארץ, הנה חשבונו זה לא יועיל כלום בשום פנים" עכ"ל הרמב"ם שם. – והבאנו שם דברי מרן החתם סופר זצלה"ה (בתשובה חלק יו"ד סימן רל"ד) בביאור דעת הרמב"ם וז"ל; "וס"ל להרמב"ם דמה דחשבו הראשונים שנים וחדשים וקדשום, זה לא יועיל אלא כשעכ"פ נשאר בא"י אפילו כורמים ויוגבים ישראל, אשר בהגיע זמן ועידן ההוא ואז הכורמים יקבעו מועדים ע"פ חשבון הקדמונים ההמה, לפי מה שרואה בלוח ההיא ובסדר העיבור של כל שנה, ועי"ז מתקדשים בכל העולם, ואילו לא יועיל חשבון וקידוש הקדמונים ושבטלה כל התורה חלילה וכו" עכ"ל.

והיינו שלשיטה זו מקדשים ישראל עד ימינו אנו בפועל ממש את חלות הר"ח וקדושתו, במאמרם והמשכתם של הב"ד והצדיקים השפעת קדושת החודש והנהגתו וכו', באשר מכריזים ואומרים שר"ח יהי' ביום הראשון בשבת וכו'. ולאחר קידושו וחישובו של רבי הלל הנשיא המשיך לישראל את זה הכח שיוכל הקידוש ליעשות אף ע"י היוגבים והכורמים הפשוטים של ישראל שבארץ ישראל כמשנ"ת שם באורך.

ואף לפום שיטתו של הרמב"ן ז"ל שם בספהמ"צ שנחלק על הרמב"ם וס"ל שאין אנו מקדשים חדשים כיום, – מכל מקום אף הוא מודה שאין קידושם בא מעצמו מלמעלה, אלא שרבי הלל קידש כל החדשים למפרע, ובכח בית דין שהיה עמו היה בכוחו להמשיך הקדושה לכל החדשים והזמנים עד ביאת משיח צדקנו. וכבר הארכנו בסוגיא זו במקומה בעזה"ת.

והיינו משום שנתונים כל הזמנים בידיהם של ישראל למטה, ונעשו בעלים עליהם, להמשיכם לפי דעתם. ובמילא פשוט שכמו"כ יכולים ישראל להחדיר הספק עצום ועליית המרגנות שבנפש בזמן מועט, ואף ברגע אחד בלבד כמבואר.

ה

ישׁוב ביאור התנאים וההקדמות הנצרכות למתן תורתנו הקדו', והכרת ערך חשיבות וחביבות כל שעה ושעה

והשתא דאתינן להכי יתיישב יפה ויבואר אשר דייקנו בסוגיית הש"ס במס' שבת שפירשה הגמרא, הכל מודים בראש חודש באו מדבר סיני, וכאשר ביארנו בזה, שהוא ללמד שיום הר"ח וכוחו אף הוא נצרך כתנאי מקדים ומכין את ישראל למ"ת. – ובהאמור הוא מבואר היטב, להקדים ולפרש בתנאי קודם למעשה, שיהיו ישראל הם השולטים על הזמן ומכוחם דייקא יחולו ויתקדשו כל העתים והזמנים, ובכוחם לשנות עצם הזמנים והעתים לטובה כמבואר.

ואף גם זאת לרוממם למעלה מהגבלת הזמן כמבואר, שיהיו יכולים להכניס בשעה אחת הספק עצום של שנים ארוכות, ולתקן ולפעול בשעה אחת עולמות מלאים כמשנ"ת בזה. ולפיכך קבלו ישראל מצות הראש חודש כהכנה והקדמה למתן תורה, ללמדך שהזמנים נתונים תחת ידם, והם למעלה מן הזמן, ולא שיהיו הם תחת שליטת הזמן והמזלות וכו', כאומות העולם, אלא הזמן עצמו מסור בידם.

וזו היא מהותו ועניינו של מנינם של ישראל בפרשא דידן, להודיע חיבתם של ישראל בחיבה הגדולה שמחבב השי"ת ומונה למעלה כל שעה ושעה שלהם למטה. כאשר תהיה חיבת כל שעה ושעה בלב ישראל קדושים, וידעו להעריך נכונה ולהחשיב כראוי גדולת הזמן בכל שעה ושעה וכמשנ"ת בזה, עפ"י יסוד דברי מרן זיע"א בחלקת יהושע.

נמצא שחלוק לגמרי מה שמנו את ישראל בכל שעה במנין דידן לשאר המנינים, שמנין דידן הי' בכדי למנות את ישראל לממונים על קביעות העתים, ונתנית זמן העולם בידם במה שנוגע לישראל. שהוא זמן אחר שונה בתכלית מזמן אוה"ע. וזאת נשפע להם במיוחד בכח זה המנין על ידי ראשי הדור משה ואהרן ונשיאי העדה.

ומהאי טעמא נמי איפסיקא הלכתא "מנו ועצרו", שתקדימו מנינם של ישראל וחיבתם במנין כל שעה ושעה לזמן מתן תורתנו, כאשר ערך הזמן שבתוה"ק גדול הוא במאד, וכדקי"ל שביטול תורה חמור מכולם. ע"פ מ"ש במשנה פ"א דפאה (מ"א) דתלמוד תורה כנגד כולם. – לזה צריכים אנו בהכנה לזמן הנשגב, לדעת להעריך אל נכון חשיבות הזמן וערכו הרם, שבכל שעה ושעה ובכל רגע יכול איש ישראל לקנות ולהספיק לאין ערוך, ויידעו נאמנה לשמור ולייקר הזמן שברשותם, ולנצל אל נכון כל דקה וכל רגע להגות בדת תורתנו הקדושה, או לסייע ולעזור לישראל בגופו, שאף הוא ענין גדול מאד בהכנתם של ישראל לקראת מתן תורתנו. [כמשנ"ת בזה בשיחת הכנה להאי שבתא בעש"ק זו, שהיא אחת מן העצות לפעול בנפשו וליישר את אופיו הראוי לו לאדם, שיזכה להתקיים בו "לעולם יהא אדם" כפי נפשו ורוחו. שזו ענינה ומהותה של זו השבת, שבת לעולם יהא אדם, שזהו היסוד והפינה להגיע מכוחה לבנין של מדות ודרך ארץ שקדמה לתורה, שאם אין אדם אין שייך לבנות בו קומה של דרך ארץ. וכמשנ"ת שם באורך שבשעה אחת הלזו של תשובה ומעש"ט שבסעודה שלישית הוא העת הנכון לנצל ולייקר ערך זו השעה, לפעול גודל ההשפעה במהות בנין נפשו ולהתהפך עצמו מבהמה וחיה רעה חלילה, לאדם בעל דעת ובעל קומה, שבלעדיה לא יוכל לזכות אף לא לתחילתה והקדמתה של תורה שהיא בד"א ומדות טובות וישרות יעוש"ה].

וכמו שנתבאר לפי קבלת התורה והמצוות שהאדם מקבל, כן תהי' אצלו חשיבות הזמן לכאו"א מבני ישראל באופן שונה, כל אחד לפי נפשו ועניינו.

אף שבאופן כללי בודאי אינו דומה כלל זמן של ישראל לזמן של אוה"ע. שבחינת הזמן אצלם מכיון שלא קיבלו התוה"ק, הרי היא כהגדרת הזמן אצל הבהמות והחיות, שאין שייך בהם חשיבות וחילוק של זמנים, אלא תלויים הם על פי שינוי גופם, כאשר ישנה עת שהם רעבים לאכילה או עייפים וכו'.

וזמן בני ישראל תלוי רגע אחד בשני, אף שהאר"י הק' אמר שבזמנם של בני ישראל רגע אחד אינו דומה לרגע השני, ולא יום אחד שווה כקודמו. מ"מ מקושרים הם הזמנים כשרשרת אחד להשני.

ומה שפועל בזמן ורגע הנכון, עושה רושם לא רק על זמן העבר אלא אף על זמן העתיד. כמבואר במשנה שלהי מס' מכות (דף כג ע"ב); "ר"ש בר רבי אומר, הרי הוא אומר (דברים יב, כג) רק חזק לבלתי אכול הדם כי הדם הוא הנפש וגו', ומה אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו, הפורש ממנו מקבל שכר. גזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן, הפורש מהן על אחת כמה וכמה, שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' חנניא בן עקשיא אומר רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות שנאמר (ישעיה מב, כא) ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר" ע"כ.

ומה שהצדיקים פועלים ועושים עד סוף כל הדורות ומזכים הדורות שלאחריהם, הוא בודאי מכח פעולתם הק' העצומה, אכן הוא גם מצד כח האמור במעלת הזמן שהרגע העכשווי מקושר ומחובר עם כל הזמנים עד סוף כל הדורות. וכמאמר החיה"ה זצלה"ה במשנה (אבות פ"א מ"ד) "ואם לא עכשיו אימת", שלפעמים יכול זה ה"עכשיו" לנצור בתוכו כל הזמנים כולם. וכן בעשייה של זמן קצר יכול לפעול עד סוף כל הדורות.

ומכאן מבואר כח עבודת האבות הק' שהיתה על סוף כל הדורות, כידוע ממאמר הבעש"ט הק' זי"ע "אין קורין אבות אלא לשלשה" (ברכות דף טז ע"ב), שהם אבות העולם עד סוף כל הדורות, ומכוחם עושים כל ישראל התוה"מ"צ תמיד לדורי דורות. כי היה בכח עבודתם תיקון עד סוף כל הדורות. – ואף שהיו האבות לפני מתן תורה, וכבר ביארנו שכל זה הכח נשפע לישראל רק בעת מתן תורה. יש לומר בזה בתרתי, א) שבכוח גדולת נשמתם השיגו והגיעו לאותם מתנות

וסגולות שקיבלו ישראל בעת מתן תורה. ב) כאשר ידוע שכל נשמות ישראל כולם עד סוף כל הדורות כלולים הם בנשמת האבות, כעין שכתבו בספה"ק שכל הנשמות נכללות בנשמת אדה"ר, ולכן צריכים כולם לתקן את חטאו. כענין שנשאלו פעם האחים הקדו' הרה"ק מוהרר"א זצלה"ה ואחיו הרה"ק הר"ר זישא זצלה"ה כיצד זה נתנו ליגרם החטא אדה"ר כשהיתה נשמתם כלולה בו ואכמל"ב. ועכ"פ הוא מיישב יפה בדין נמי שבהיות כל נשמות ישראל בתוככי סגולת נשמתם, שפיר תימשך ההשפעה שלהם לדורות עולם, אף אילולי זה הקנין המיוחד של מתנת הזמן שמתפיסת רגע אחד יוכל לתקן דורות שלמים, שזה הכוח ניתן באמת בעת מ"ת ודוק.

ומבואר בזה היטב מה שבנ"י צריכים לתקן חורבן ביהמ"ק ואבידת הארה"ק במשך אלפי שנים. שהוא מחמת שהיו הפגמים וחורבן הקדושה עמוקים כל כך מעבר למימדי הזמן ההוא, ונמשכו אלו הפגמים לזמן ארוך מאוד, עד שאלפי דורות אח"כ צריכים בני"י לתקן הזמנים שנתקלקלו אז רח"ל.

וכח תיקון הזמנים בכאו"א תלוי במה שתיקן חלק הבהמי שבו, ולפי דרגה זו מתקן הזמנים אף העתידיים. שהרי בבהמות כפי שנתבאר אין שייך כלל בחינת חילוקי הזמן וערכו ויום ולילה וכו' הכל שוה אצלם. וכח בני ישראל שנתעלה בקבלת התורה לגמרי מיסוד הבהמה שבאדם (עי' שיחת הכנה דעש"ק זו). ולכן עצם זמנם ושנה בתכלית ויה"ר שנזכה לתן כל הזמנים לטובה ולברכה.

המורם מן הדברים הלכה למעשה, ששומה עלינו להתחזק בשבתא זו שלפני הרגל, לקבל עלינו לייקר ולהעריך הזמן, שלא חלילה יחמוק בין אצבעותינו באפס מעשה, [נישט פאר פאשקעין די צייט ח"ו]. ושלא לאבד המתנה הגדולה שנותן לנו השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו על בניו בחונוי בהאי יומא דראש חודש סיון שנותן לנו עצם הזמן להיות בידינו וברשותנו כמבואר.

ובניצול הנכון והראוי של הזמנים בעתים לטובה, נזכה למהר ולהחיש עת קץ גאולתנו וביאת משיח צדקנו, שאז ימנה אותנו הקב"ה בכבודו ובעצמו, ויראה לנו אז במניינו זמנים מחודשים בתכלית, שיהיו אז עצם הזמנים גבוהים ונעלים נשגבים ומקודשים הרבה יותר לאין ערוך מהזמנים כיום.

ויה"ר שנזכה לקיים שמירת הזמן כראוי, ולקבל התורה כברכת צלותא המזוככה דהאי סבא קדישא מרן בעל דברי בינה זיעעוכ"י, שנזכה לקבל התורה בשני ידיים "אַרְךָ יָמִים בְּיַמֵּינָהּ, וּבְשְׂמֹאלָהּ עוֹשֶׂר וְכָבוֹד" (משלי ג, טז) אמן.

M0732951213@gmail.com לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו מייל לכתובת